inbo
instituut voor natuur- en bosonderzoek

Ramsar

NATURA 2000

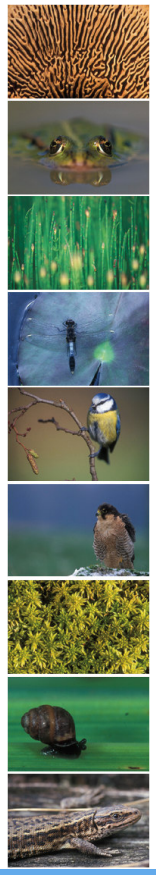

Evolutie van de aangewezen oppervlakten van de waterrijke gebieden van internationale betekenis en van de speciale beschermings-zones in het Vlaamse Gewest

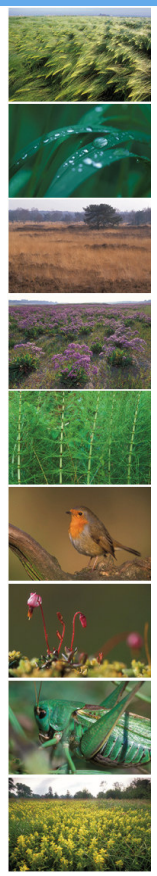

Wouter Van Reeth

Valérie Goethals

Advies INBO.A.2006.25

December 2006

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE 2

1. AANLEIDING EN DOEL VAN DEZE NOTA 3

2. DEFINITIES EN OVERZICHT VAN REGELGEVING 4

3. RAMSARCONVENTIE 5

4. VOGELRICHTLIJN 6

5. HABITATRICHTLIJN 8

6. NATURA 2000 9

7. OPPERVLAKTE-INDICATOREN 10

8. REFERENTIES 12

BIJLAGE 1: LIJST MET RAMSARGEBIEDEN IN HET VLAAMSE GEWEST (GIS: RAMSAR198705) .. 13

BIJLAGE 2: LIJST MET VOGELRICHTLIJNGEBIEDEN IN HET VLAAMSE GEWEST (GIS: VOGRL200507) 14

BIJLAGE 3: LIJST MET HABITATRICHTLIJNGEBIEDEN IN HET VLAAMSE GEWEST (GIS: HABRL200105) 15

BIJLAGE 4: VERGELIJKING OPPPERVLAKTEGEGEVENS VOGELRICHTLIJNGEBIEDEN VOLGENS HISTORISCHE BRONNEN 17

1. Aanleiding en doel van deze nota

Vanaf halverwege de jaren ’80 werden in Vlaanderen gebieden aangewezen met het oog op bescherming ter uitvoering van de Ramsarconventie (“waterrijke gebieden van internationale betekenis”, Natuurdecreet, art. 2, 21°), de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn (“speciale beschermingszones”, Natuurdecreet, art. 2, 43°). Voor de eenvoud wordt in deze nota gesproken van Ramsargebieden, vogelrichtlijngebieden en habitatrichtlijngebieden.

Doorheen de jaren werd de oppervlakte van deze gebieden berekend en gedigitaliseerd volgens opeenvolgende methoden en door verschillende instanties. Hierdoor gingen er uiteenlopende cijfers circuleren in allerlei administratieve documenten, onderzoeksrapporten en websites. Vooral voor de gebieden aangewezen ter uitvoering van de Ramsarconventie en de Vogelrichtlijn vormt dit een probleem. De oorspronkelijke aanwijzingsbesluiten bevatten wel kaartbijlagen maar geen kwantitatieve oppervlaktegegevens. Bovendien werden deze kaartbijlagen niet gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Pas vanaf het Besluit van de Vlaamse Regering van 17 juli 2000, dat een wijziging doorvoerde in het vogelrichtlijngebied ‘Poldercomplex’, vermelden de teksten van de aanwijzingsbesluiten systematisch oppervlaktegegevens voor nieuwe of gewijzigde gebieden.

Om voor de volledige beleidsperiode over een consistente tijdreeks van oppervlaktegegevens te kunnen beschikken, werden in het najaar van 2005 op vraag van de afdeling Natuur [1] alle ooit opgegeven oppervlakten onderzocht. Indien digitale gegevens ontbraken, werden bestaande juridische bronnen (kaartbijlagen bij aanwijzingsbesluiten) gedigitaliseerd om de oppervlakten kwantitatief te kunnen reconstrueren. Uiteraard worden door deze oefening bestaande juridische perimeters van de aangewezen gebieden niet gewijzigd.

Deze nota geeft de historiek van de totaaloppervlakte die in uitvoering van de Ramsarconventie, de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn werden aangewezen. De titels van de paragrafen vermelden steeds het aantal gebieden en de aangewezen oppervlakte op 31 december van het betreffende jaartal.

In drie bijlagen worden eveneens voor de afzonderlijke Ramsar, vogelrichtlijn- en habitatrichtlijngebieden de GIS-oppervlakten op 31 december 2006 weergegeven, met de officiële namen zoals deze in de desbetreffende wetgeving werden opgenomen. Voor de habitatrichtlijngebieden zijn deze oppervlakten eveneens terug te vinden in het voorlopig aanwijzingsbesluit (Besl. Vl. Reg. van 24/5/2002 (B.S. 17/8/2002).

De oppervlaktes werden berekend op basis van shape-bestanden met de GIS-applicatie ArcView 3.2a. In de tekst wordt bij de oppervlaktegegevens verwezen naar GIS-bestanden die beschikbaar zijn op het INBO. Deze referenties zijn als volgt opgebouwd:

- ramsar198409: verwijst naar een GIS-bestand met de oppervlakte van de Ramsargebieden, zoals afgebakend door regelgeving van september 1984;
- vogrl199609: verwijst naar een GIS-bestand met de oppervlakte van de vogelrichtlijngebieden zoals afgebakend door regelgeving van september 1996;

[1] De afdeling Natuur maakt sinds 1 april 2006 deel uit van het nieuwe Agentschap voor Natuur en Bos binnen het beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie.

- habrl200105: verwijst naar een GIS-bestand met de oppervlakte van de habitatrichtlijngebieden zoals afgebakend door regelgeving van mei 2001.

De auteurs danken Desiré Paelinckx, Anny Anselin, Eckhart Kuijken, Els Martens en Carine Wils voor hun opmerkingen en suggesties bij de totstandkoming van deze adviesnota.

2. Definities en overzicht van regelgeving

2.1 Ramsarconventie

In 1971 werd in Ramsar, Iran de 'Overeenkomst inzake watergebieden die van internationale betekenis zijn, in het bijzonder als woongebied voor watervogels' ondertekend. De "waterrijke gebieden van internationale betekenis" (Natuurdecreet, art. 2, 43°) die werden aangewezen ter uitvoering van de Ramsarconventie worden in deze nota 'Ramsargebieden' genoemd.

De Ramsargebieden waarvoor het Vlaamse Gewest bevoegd is, werden aangewezen op basis van de volgende regelgeving:

1. Koninklijk besluit van 27/9/1984 (B.S. 31/10/1984)
2. Besluit van de Vlaamse Executieve van 27/5/1987 (B.S. 1/8/1987)

2.2 Vogelrichtlijn

De "speciale beschermingszones" (Natuurdecreet, art. 2, 43°) ter uitvoering van de 'Europese Richtlijn 79/409/EEG inzake het behoud van de vogelstand' (Vogelrichtlijn) worden in deze nota in navolging van het Natuurrapport en interne documenten van de afdeling Natuur kortweg 'vogelrichtlijngebieden' genoemd.

De vogelrichtlijngebieden werden in Vlaanderen aangewezen op basis van de volgende regelgeving:

1. Besluit van de Vlaamse Executieve van 17/10/1988 (B.S. 29/10/1988)
2. Besluit van de Vlaamse Regering van 20/9/1996 (B.S. 12/10/1996)
3. Besluit van de Vlaamse Regering van 23/6/1998 (B.S. 25/7/1998)
4. Besluit van de Vlaamse Regering van 17/7/2000 (B.S. 31/8/2000)
5. Besluit van de Vlaamse Regering van 22/7/2005 (B.S. 12/9/2005)

2.3 Habitatrichtlijn

De "speciale beschermingszones" (Natuurdecreet, art. 2, 43°) in uitvoering van de 'Europese Richtlijn 92/43/EEG inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna' (Habitatrichtlijn) worden in navolging van het Natuurrapport en interne documenten van het Agentschap Natuur en Bos, kortweg 'habitatrichtlijngebieden' genoemd.

De habitatrichtlijngebieden werden voor Vlaanderen aangemeld bij de Europese Commissie en vastgesteld op basis van de volgende regelgeving:

1. Beslissing van de Vlaamse Regering van 14/2/1996
2. Beslissing van de Vlaamse Regering van 4/5/2001
3. Besluit van de Vlaamse Regering van 24/5/2002 (B.S. 17/8/2002)

De aangemelde habitatrichtlijngebieden werden door de Europese Commissie geëvalueerd en vastgesteld als 'gebieden van communautair belang' op 7 december 2004 (EU Publicatieblad L382 van 28/12/2004 en L387 van 29/12/2004). Het Besluit van de Vlaamse Regering dat deze gebieden definitief moet aanwijzen als 'speciale beschermingszone' was eind 2006 nog in voorbereiding.

3. Ramsarconventie

3.1 Oppervlakte van 1984 – 1986: 4 gebieden, 3292 ha

- Door het KB van 27 september 1984 werden in België zes watergebieden van internationale gebieden aangewezen als Ramsargebied. Vlaanderen is bevoegd voor vier gebieden, met name
  - het Zwinreservaat te Knokke (530 ha);
  - het reservaat "De Blankaart" te Woumen (Diksmuide) (156 ha);
  - de Schorren te Doel (Beveren), de Galgenschoor te Lillo (Antwerpen) en het Groot Buitenschoor te Zandvliet (Antwerpen) (423 ha);
  - het reservaat "De Kalmthoutse Heide" te Kalmthout (2183 ha).

  Het derde van voornoemde watergebieden wordt in de Belgische Ramsar rapporten en in de Natuurrapporten doorgaans 'Schorren van de Beneden-Zeeschelde' genoemd.
  De totale initiële oppervlakte Ramsargebied in Vlaanderen bedroeg 3292 ha [GIS: ramsar198409].
- Een vijfde gebied, de Vlaamse Banken in de kustwateren sluit ecologisch weliswaar aan bij de gebieden in het Vlaamse Gewest doch behoort wegens zijn ligging in de Noordzee juridisch tot de bevoegdheden van de federale overheid. Het eerste Belgische Ramsarrapport (Kuijken et al. 1996:2) en NARA 2005 vermeldden voor dit gebied een oppervlakte van 1900 ha. De oppervlakte bedraagt 7768 ha (GIS: ramsar198409). Dit Ramsargebied strekt zich uit van de laagwaterlijn tot 3 mijl uit de kust, tussen Oostende (Westerstaketsel) en de grens met Frankrijk, en bevat enkel de gebieden die niet dieper liggen dan 6 m bij lage tij. Gezien de zeekaarten regelmatig veranderen, zal de oppervlakte ook regelmatig aan kleine wijzigingen onderhevig zijn.

3.2 Oppervlakte van 1987 – 2006: 4 gebieden, 5572 ha

- In 1987 ging 25 ha van het Galgenschoor verloren wegens de aanleg van een containerkade. De nieuwe oppervlakte van dit gebied bedroeg daardoor 398 ha. De Vlaamse Executieve compenseerde dit door het gebied 'het reservaat "De Blankaart"' uit te breiden met 2305 ha tot een valleigebied met een totale oppervlakte van 2461 ha [GIS: ramsar198705].
- Daarmee bedraagt de totale oppervlakte Ramsargebied sinds 27 mei 1987 5572 ha, wat neerkomt op een gebiedsuitbreiding met 69%. Sindsdien werden in Vlaanderen geen nieuwe Ramsargebieden meer aangewezen.
- NARA 2003 vermeldt voor drie gebieden 'Blankaart en IJzervallei', 'Schorren van de Beneden-Zeeschelde' en 'Kalmthoutse Heide' niet de correcte oppervlakten (NARA 2003:216).
- Ten opzichte van de totale oppervlakte van het Vlaamse Gewest (13.522 km²) bedraagt de gebiedsaanwijzing in uitvoering van de Ramsarconventie 0,41 %.

4. Vogelrichtlijn

4.1 Oppervlakte van 1988 – 1997: 23 gebieden, 97.272 ha

- Een nota van de Vlaamse overheid 'Speciale beschermingszones in Vlaanderen in uitvoering van de Europese Richtlijn 79/409/EEG (Vogelrichtlijn)' die dateert van mei 2001, vermeldt dat krachtens het Besluit van de Vlaamse Executieve van 17 oktober 1988 "23 gebieden met een gezamenlijke oppervlakte van 101.806 ha werden aangewezen als speciale beschermingszones in de zin van art. 4 van de Vogelrichtlijn" (Afdeling Natuur, 2001:2).
- NARA 1999 spreekt daarentegen van 23 gebieden met een oppervlakte van 97.580 ha (NARA 1999: 96)
- Vermits er overeenstemming bestaat over de oppervlakte vogelrichtlijngebied die ontstond na de aanpassing op 17 juli 2000, namelijk 97.745 ha, werd op basis van nieuwe digitaliseringen van de kaartenbijlagen bij de Besluiten van de Vlaamse Regering de oppervlakten van voor 17 juli 2000 herberekend. Hieruit blijkt dat de oppervlakte van de 23 vogelrichtlijngebieden zoals aangewezen in 1988 97.272 ha bedraagt [GIS: vogrl199609].
- Het Besl.Vl.Reg. van 20 september 1996 voegde in 3 niet-integraal beschermde gebieden het habitat 'poldergraslanden en hun microreliëf' toe (NARA 1999:97, NARA 2003:222). Vermits deze toevoeging geen invloed heeft op de beschermde perimeter blijft de oppervlakte dus ongewijzigd in 1996 en 1997.

4.2 Oppervlakte van 1998 – 1999: 23 gebieden, 97.505 ha

- Het Besl.Vl.Reg. van 23 juni 1998 schrapt 507 ha in het gebied 'Schorren en polders van de Beneden-Schelde' wegens de bouw van het Deurganckdok en het Verrebroekdok in Doel. Dit wordt gecompenseerd door de toevoeging van 740 ha, namelijk de Kruibeekse Polder, aan het gebied 'Durme en de middenloop van de Schelde' in de gemeenten Kruibeke, Bazel en Rupelmonde' (NARA 1999:97, NARA 2003:222). De nieuwe oppervlakte bedraagt hierdoor 97272 – 507 + 740 = 97505 ha [GIS: vogrl199910].

4.3 Oppervlakte van 2000 – 2004: 23 gebieden, 97.745 ha

- Het Besl.Vl.Reg. van 17 juli 2000 schrapt ongeveer 282 ha in het gebied 'Poldercomplex' wegens uitbreiding van de achterhaven van Zeebrugge. Dit wordt gecompenseerd door een toevoeging aan hetzelfde gebied van zones in de gemeenten De Haan, Jabbeke en Oudenburg met een gezamenlijke oppervlakte van ongeveer 520 ha (NARA 2001:290; NARA 2003:222). De nieuwe oppervlakte zou hierdoor 97.505 -282 +520 = 97743 ha bedragen.
- Zowel NARA 2001 als een document van de Vlaamse Regering hanteren een aangewezen en aan de Commissie voorgelegde oppervlakte van 97.745 ha [GIS: vogrl200007]. Het verschil van 2 ha (0,002 %) met de berekening hierboven kan worden verklaard door het gebruik van afgeronde cijfers (282 en 520) in NARA 2003 .
- De oppervlakte zoals thans blijkt uit de GIS-bestanden wijkt in beperkte mate (7 ha) af van deze in de Natura 2000-databank, van waaruit gegevens aan de Europese Commissie worden doorgegeven (zie bijlage 4).

4.4 Oppervlakte van 2005 – 2006: 24 gebieden, 98.243 ha

- Het Besl.Vl.Reg. van 22/7/2005 creëert een vierentwintigste speciale beschermingszone 'Kustbroedvogels te Zeebrugge-Heist' met een oppervlakte van 498 ha. De totale oppervlakte komt daarmee op 98.243 ha [GIS: vogrl200507].
- Ten opzichte van de totale oppervlakte van het Vlaamse Gewest (13.522 km²) bedraagt de gebiedsaanwijzing in uitvoering van de Vogelrichtlijn 7,3 %.

Kluut op het Galgenschoor in Antwerpen nabij de kerncentrale van Doel: Ramsargebied, vogelrichtlijngebied en habitatrichtlijngebied
foto Galgenschoor: Yves Adams; foto kluut: www.scheldeschorren.be

De Doornpanne te Koksijde met Duinviooltje: vogelrichtlijngebied en habitatrichtlijngebied
foto's: Valérie Goethals

5. Habitatrichtlijn

5.1 Oppervlakte van 1996 – 1999: 40 gebieden, 70.069 ha

- Het Besl.Vl.Reg. van 14 februari 1996 meldde 40 gebieden met een gezamenlijke oppervlakte van 69.942 ha aan (NARA 1999:101; NARA 2001:290). Een nieuwe digitalisering van deze gebieden op het IN resulteert in een oppervlakte van 70.069 ha [GIS: habrl199602].

5.2 Oppervlakte eind 2000: 40 gebieden, 70.131 ha

- Een Beslissing van de Vlaamse Regering van 17 juli 2000 schrapt ongeveer 30 ha in het gebied 'Zilte poldergraslanden' (aanleg industrieterrein in Oostende) en voegt er ter compensatie ongeveer 75 ha toe (VR 2000; NARA 2001:287-290). Digitalisering van de oppervlakte op basis van de kaart die door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd toont echter aan dat de geschrapte oppervlakte in feite 17 ha bedroeg, en de compensatie 76 ha. Daardoor komt de totale aangemelde oppervlakte op 70.128 ha [GIS: habrl200007].

5.3 Oppervlakte van 2001 – 2006: 38 gebieden, 101.891 ha

- Er gebeurden schrappingen en compensaties in het gebied “Schelde- en Durmeëstuarium van de Nederlandse grens tot Gent” wegens de aanleg van het Deurganckdok (NARA 2001:286). Deze werden opgenomen in de tweede aanmelding van habitatrichtlijngebieden aan de Europese Commissie in 2001. De oorspronkelijke aanmelding in 1996 voorzag 4149 ha in dit gebied (NARA 1999:102), de aanmelding in 2001 voorzag 6007 ha (NARA 2001:288).
- Na ingebrekestellingen door de Europese Commissie in juli 1999 en november 2000, resulteert een Beslissing van de Vlaamse Regering van 4 mei 2001 in een netto groei van de oppervlakte aangemeld habitatrichtlijngebied van 31.879 ha tot 101.891 ha, verdeeld over 38 gebieden (NARA 2001:288-289; NARA 2003:223). [GIS: habrl200105]
- De aanmelding zoals vastgelegd in de Beslissing van de Vlaamse Regering van 4 mei 2001 werd conform art. 36 bis, §6-7 van het Natuurdecreet definitief vastgesteld in het Besl.Vl.Reg. van 24 mei 2002 (B.S. 17/8/2002).
- De meeste inbreukdossiers inzake omzetting van de Habitatrichtlijn werden door de Europese Commissie geklasseerd zonder gevolg. De Commissie deelde wel aan het Vlaamse Gewest mee dat ook de vaargeulen van de estuaria van de IJzer en de Schelde in de habitatrichtlijngebieden moeten worden opgenomen. Zowel inzake de impact naar oppervlakte toe als de procedure volgens dewelke dit zou moeten gebeuren, is de besluitvorming nog aan de gang.
- Ten opzichte van de totale oppervlakte van het Vlaamse Gewest (13.522 km^2) bedraagt de oppervlakte gebied vastgesteld in uitvoering van de Habitatrichtlijn 7,5 %.

6. Natura 2000

Natura 2000 vormt het netwerk van gebieden dat ontstaat op basis van de vogel- en habitatrichtlijngebieden. Van Natura 2000 is in principe pas sprake vanaf de invoering van de Habitatrichtlijn die in 1994 in België wettelijk van kracht werd. In 1996 deed Vlaanderen een eerste aanmelding van habitatrichtlijngebieden bij de Europese Commissie. Doordat de aangewezen vogelrichtlijngebieden en de aangemelde habitatrichtlijngebieden gedeeltelijk overlappen en bovendien in verschillende jaren werden gewijzigd, werd de oppervlakte Natura 2000 in Vlaanderen sinds 1996 vier keer aangepast.

6.1 Oppervlakte van 1996 – 1997: 131.586 ha

- De aangewezen vogelrichtlijngebieden omvatten 97.272 ha [GIS: vogrl199609], de aangemelde habitatrichtlijngebieden 70.069 ha [GIS: habrl199602]. De overlap bedraagt 35.755 ha zodat de netto oppervlakte Natura 2000 131.586 ha bedraagt.

6.2 Oppervlakte van 1998 – 1999: 131.155 ha

- De aangewezen vogelrichtlijngebieden omvatten 97.505 ha [GIS: vogrl199910], de aangemelde habitatrichtlijngebieden 70.069 ha [GIS: habrl199602]. De overlap bedraagt 36.419 ha zodat de netto oppervlakte Natura 2000 131.155 ha bedraagt.

6.3 Oppervlakte eind 2000: 131.468 ha

- De aangewezen vogelrichtlijngebieden omvatten 97.745 ha [GIS: vogrl200007], de aangemelde habitatrichtlijngebieden 70.131 ha [GIS: habrl200007]. De overlap bedraagt 36.408 ha zodat de netto oppervlakte Natura 2000 131.468 ha bedraagt.

6.4 Oppervlakte van 2001 – 2004: 163.040 ha

- De aangewezen vogelrichtlijngebieden omvatten 97.745 ha [GIS: vogrl200007], de aangemelde habitatrichtlijngebieden 101.891 ha [GIS: habrl200105]. De overlap bedraagt 36.596 ha zodat de netto oppervlakte Natura 2000 163.040 ha bedraagt.

6.5 Oppervlakte van 2004 – 2005: 163.499 ha

- De aangewezen vogelrichtlijngebieden omvatten 98.243 ha [GIS: vogrl200507], de aangemelde en door de Commissie vastgestelde habitatrichtlijngebieden 101.891 ha [GIS: habrl200105]. De overlap bedraagt 36.635 ha zodat de netto oppervlakte Natura 2000 163.499 ha bedraagt.
- Ten opzichte van de totale oppervlakte van het Vlaamse Gewest (13.522 km²) omvat de oppervlakte aangewezen of vastgesteld Natura 2000-gebied 12,1 %.

7. Oppervlakte-indicatoren

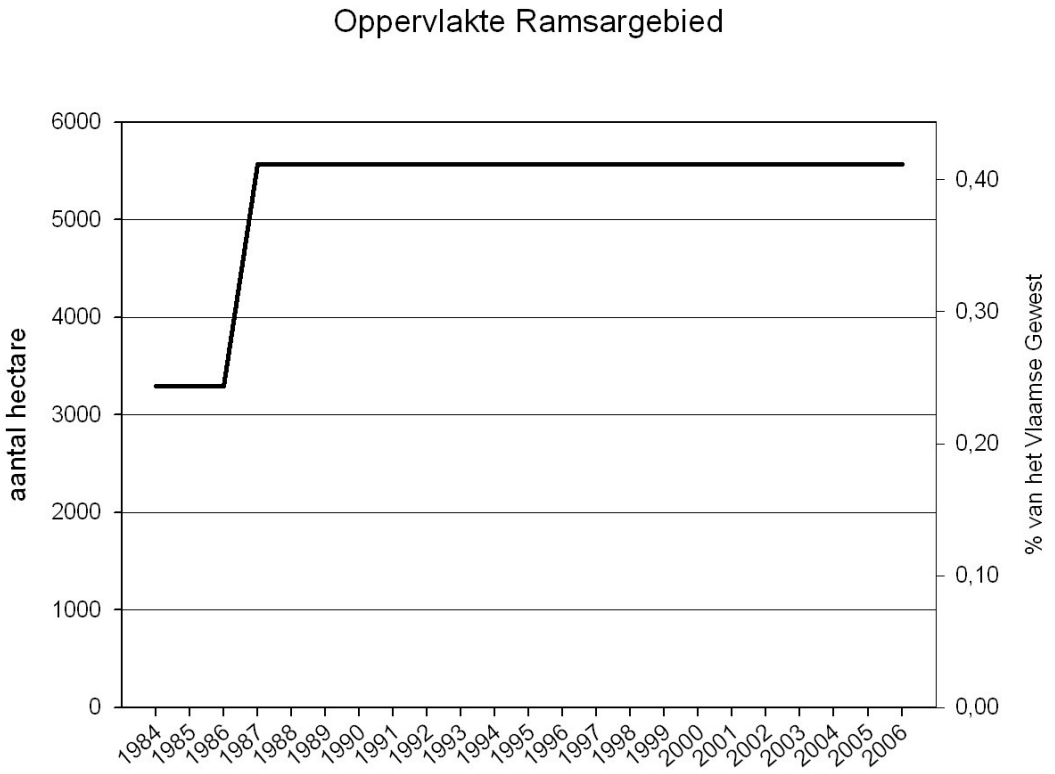

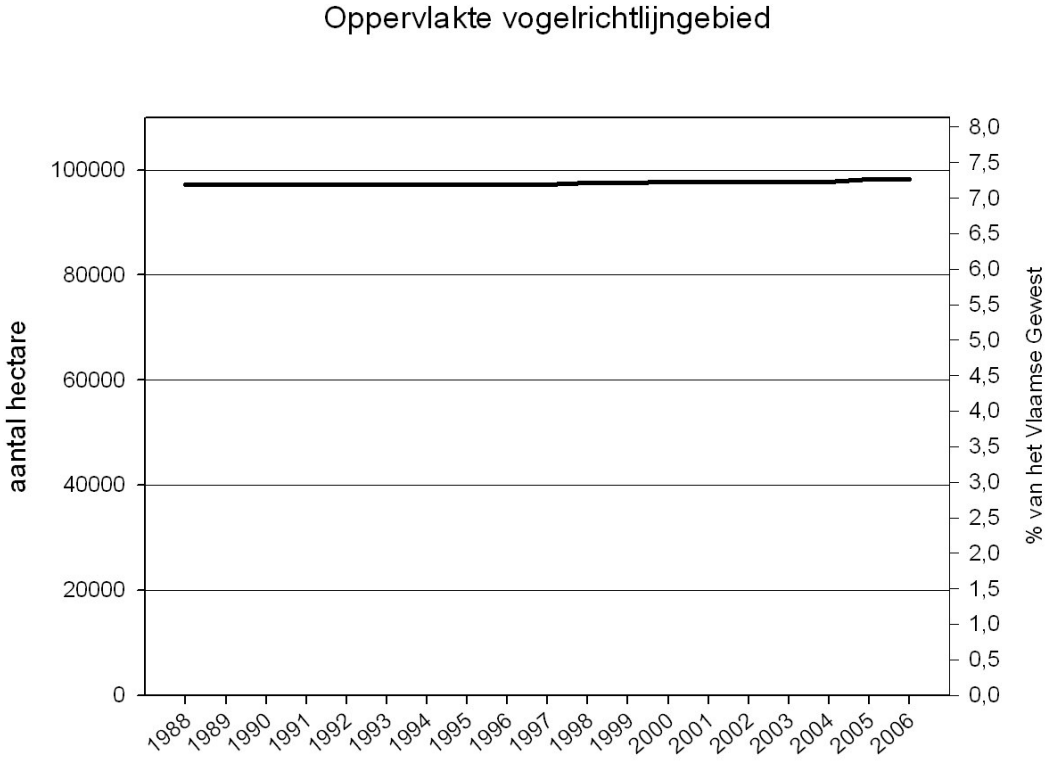

Oppervlakte habitatrichtlijngebied

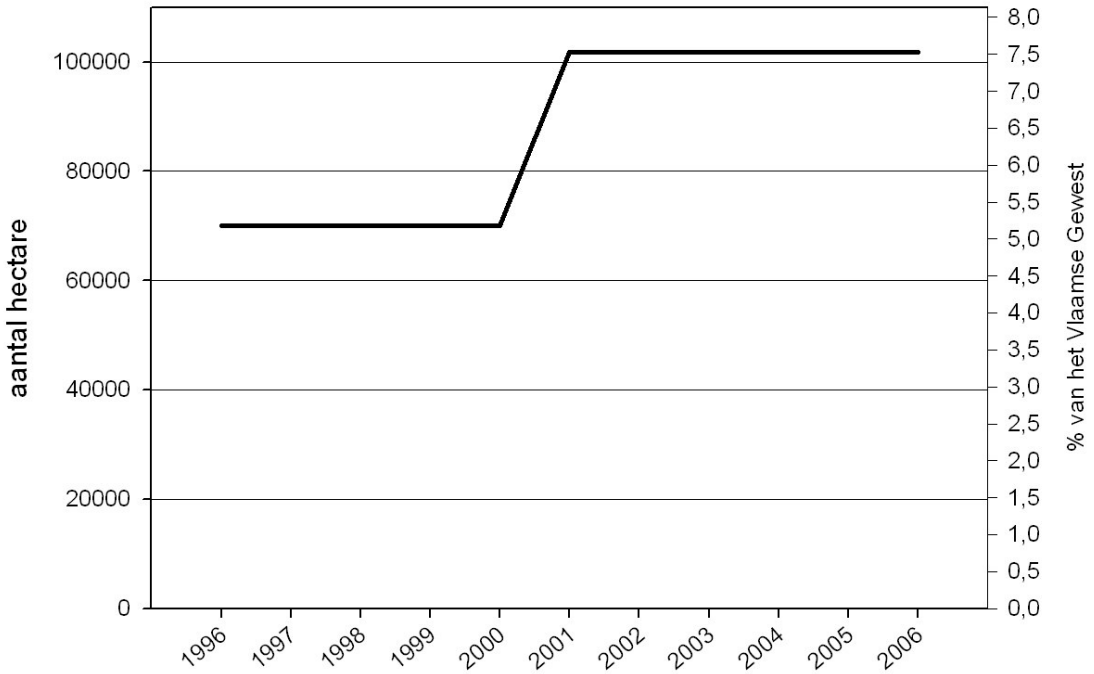

Oppervlakte Natura 2000

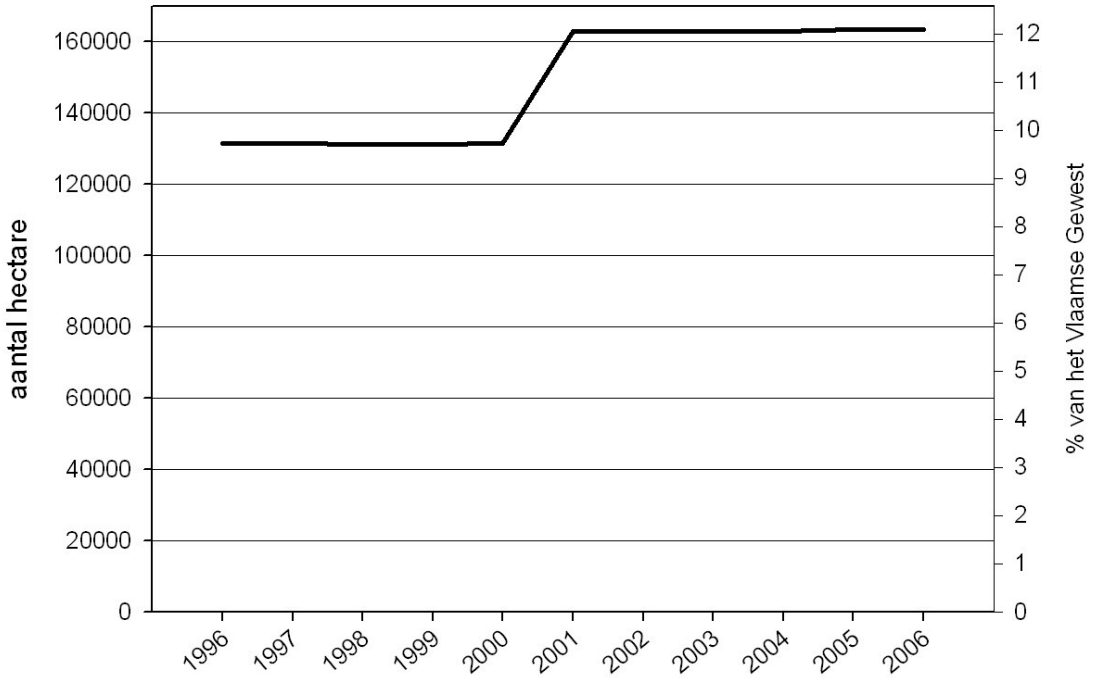

8. Referenties

De juridische bronnen werden opgenomen in paragraaf ‘2. Definities en overzicht van regelgeving’.

De GIS-data werden in de tekst opgenomen [tussen vierkante haken] en zijn beschikbaar op de server van het INBO: s:\vector\beleid\internat.

Anselin A., Boone N., Cliquet A., Decleer K., Devos K., Kuijken E., Meire P. en Ysebaert T., 1999. De internationale status van natuurgebieden in Vlaanderen. In Kuijken E. (red.), 1999. Natuurrapport 1999. Toestand van de natuur in Vlaanderen: cijfers voor het beleid. Mededelingen van het Instituut voor Natuurbehoud 6, Brussel. pp. 95-111

De Roo K., 2001. De Vogel- en de Habitatrichtlijn. In: Kuijken et al., 2001. Natuurrapport 2001. Toestand van de natuur in Vlaanderen: cijfers voor het beleid. Mededeling van het Instituut voor Natuurbehoud nr. 18, Brussel. pp. 280-292

Develter D. en Kuijken E., 1987. De inplanting van een containerkaai op de slikken van het natuurgebied “Galgenschoor” te Antwerpen. Studie in opdracht van het Ministerie van Openbare Werken. Instituut voor Natuurbehoud, Hasselt

Kuijken, E. (red.), 1996. Ramsar national report Belgium 1993-1995. Rapport IN 96.01/2, Brussel

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, 2001 ‘Speciale Beschermingszones in Vlaanderen in uitvoering van de Europese Richtlijn 79/409/EEG. Overzicht van de soorten per Vogelrichtlijngebied’. Nota van de Vlaamse overheid van mei 2001

Tack J. en Devos K., 2003. Internationaal beleid. In: Dumortier M. et al. 2003. Natuurrapport 2003. Toestand van de natuur in Vlaanderen: cijfers voor het beleid. Mededeling van het Instituut voor Natuurbehoud nr. 21, Brussel. pp. 215-221

Van Reeth W. en De Bruyn L., 2005. Internationaal beleid. In: Dumortier M. et al. 2005. Natuurrapport 2005. Toestand van de natuur in Vlaanderen: cijfers voor het beleid. Mededeling van het Instituut voor Natuurbehoud nr. 24, Brussel. pp. 314-325

Vlaamse Regering. 2000. Nota aan de leden van de Vlaamse Regering betreffende compenserende maatregelen voor het verlies aan beschermde habitats in de speciale beschermingszone “Zilte poldergraslanden”. VR/2000/1707/DOC 0736

Bijlage 1: Lijst met Ramsargebieden in het Vlaamse Gewest (GIS: ramsar198705)

Naam	GIS-oppervlakte (ha)
het Zwinreservaat	530
het reservaat “De Blankaart” en valleigebied	2461
de Schorren te Doel (Beveren), de Galgenschoor te Lillo (Antwerpen) en het Groot Buitenschoor te Zandvliet (Antwerpen)	398
het reservaat “De Kalmthoutse Heide”	2183
Totale oppervlakte Ramsargebied in het Vlaamse Gewest	**5572**

Bijlage 2: Lijst met vogelrichtlijngebieden in het Vlaamse Gewest (GIS: vogrl200507)

Naam	GIS-oppervlakte (ha)	Gebiedscode
Westkust	1116	BE2500121
De Kuifeend en de Blokkersdijk	192	BE2300222
Kalmthoutse Heide	2183	BE2100323
De Zegge	86	BE2100424
Bokrijk en omgeving	785	BE2200525
De Maten	566	BE2200626
Mechelse Heide en de Vallei van de Ziepbeek	2344	BE2200727
IJzervallei	5136	BE2500831
Poldercomplex	9766	BE2500932
Het Zwin	1914	BE2501033
Krekengebied	781	BE2301134
Durme en de middenloop van de Schelde	4190	BE2301235
Schorren en polders van de Beneden-Schelde	7086	BE2301336
De Maatjes, Wuustwezelheide en Groot Schietveld	4110	BE2101437
Arendonk, Merksplas, Oud-Turnhout, Ravels en Turnhout (*)	7077	BE2101538
De Ronde Put	5412	BE2101639
Bocholt, Hechtel-Eksel, Meeuwen-Gruitrode, Neerpelt en Peer (*)	9867	BE2217310
Militair domein en de vallei van de Zwarte Beek	8889	BE2218311
Het Vijvercomplex van Midden-Limburg	2563	BE2219312
Houthalen-Helchteren, Meeuwen-Gruitrode en Peer (*)	2851	BE2220313
Hamonterheide, Hageven, Buitenheide, Stamprooierbroek en Mariahof (*)	13125	BE2221314
De Dijlevallei	1249	BE2422315
De Demervallei	6457	BE2223316
Kustbroedvogels te Zeebrugge-Heist	498	BE2524317
Totale oppervlakte vogelrichtlijngebied in het Vlaamse Gewest	**98.243 ha**	

(*): Voor deze gebieden vermeldt de regelgeving geen naam. Daarom wordt verwezen naar de gemeenten waarbinnen de zones van dit gebied gelegen zijn.

Bijlage 3: Lijst met habitatrichtlijngebieden in het Vlaamse Gewest (GIS: habrl200105)

Naam	GIS-oppervlakte (ha)	Gebiedscode
Duingebieden inclusief IJzermonding en Zwin	3737	BE2500001
Polders	1866	BE2500002
Westvlaams Heuvelland	1878	BE2500003
Bossen, heiden en valleigebieden van zandig Vlaanderen: westelijk deel	3064	BE2500004
Bossen en heiden van zandig Vlaanderen: oostelijk deel	3377	BE2300005
Schelde- en Durmeëstuarium van de Nederlandse grens tot Gent	6006	BE2300006
Bossen van de Vlaamse Ardennen en andere Zuid-Vlaamse bossen	5548	BE2300007
Zoniënwoud	2761	BE2400008
Hallerbos en nabije boscomplexen met brongebieden en heiden	1832	BE2400009
Valleigebied tussen Melsbroek, Kampenhout, Kortenberg en Veltem	1445	BE2400010
Valleien van de Dijle, Laan en IJse met aangrenzende bos- en moerasgebieden	4068	BE2400011
Valleien van de Winge en de Motte met valleihellingen	2244	BE2400012
Demervallei	4910	BE2400014
Kalmthoutse Heide	2064	BE2100015
Klein en Groot Schietveld	2288	BE2100016
Bos- en heidegebieden ten oosten van Antwerpen	5240	BE2100017
Het Blak, Kievitsheide, Ekstergoor en nabijgelegen Kamsalamanderhabitats	697	BE2100019
Heesbossen, Vallei van Marke en Merkske en Ringven met valleigronden langs de Heerlese Loop	678	BE2100020
Vennen, heiden en moerassen rond Turnhout	3627	BE2100024
Valleigebied van de Kleine Nete met brongebieden, moerassen en hei	4884	BE2100026
De Maten	536	BE2200028
Vallei- en brongebieden van de Zwarte Beek, Bolisserbeek en Dommel met heide en vengebieden	8306	BE2200029

Lijst met habitatrichtlijngebieden (vervolg)

Mangelbeek en heide- en vengebieden tussen Houthalen en Gruitrode	3768	BE2200030
Valleien van de Laambeek, Zonderikbeek, Slangebeek en Roosterbeek met vijvergebieden en heiden [2]	3627	BE2200031
Hageven met Dommelvallei, Beverbeekse heide, Warmbeek en Wateringen	1980	BE2200032
Abeek met aangrenzende moerasgebieden	2523	BE2200033
Itterbeek met Brand, Jagersborg en Schootsheide en Bergerven	1869	BE2200034
Mechelse heide en vallei van de Ziepbeek	3741	BE2200035
Plateau van Caestert met hellingbossen en mergelgrotten	132	BE2200036
Uiterwaarden langs de Limburgse Maas en Vijverbroek	645	BE2200037
Bossen en kalkgraslanden van Haspengouw	2604	BE2200038
Voerstreek	1592	BE2200039
Bovenloop van de Grote Nete met Zammelsbroek, Langdonken en Goor	4307	BE2100040
Jekervallei en bovenloop van de Demervallei	633	BE2200041
Overgang Kempen-Haspengouw	689	BE2200042
Bosbeekvallei en aangrenzende bos- en heidegebieden te As-Opglabbeek-Maaseik	573	BE2200043
Bossen van het zuidoosten van de Zandleemstreek	1793	BE2300044
Historische fortengordels van Antwerpen als vleermuizenhabitats	359	BE2100045
Totale oppervlakte habitatrichtlijngebied in het Vlaamse Gewest	**101.891 ha**	

[2] In de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio zoals vastgesteld door de Europese Commissie op 7/12/2004, zijn de woorden 'en heiden' weggelaten. (Publicatieblad van de Europese Unie L.387/1 van 29/12/2004). De oppervlakte van dit gebied zoals vermeld in het E.U. Publicatieblad stemt echter wel overeen met deze gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 17/8/2002.

Bijlage 4: Vergelijking opppervlaktegegevens vogelrichtlijngebieden volgens historische bronnen

Gebiedscode	Naam	van Vessem & Kuijken (1986)	SBZ-V fiches E.U. (1988)	NARA 1999	Natura 2000 fiches E.U. (2001)	GIS vogrl200507
BE2500121	Westkust	1100	1415	1118	**1115**	**1116**
BE2300222	De Kuifeend en de Blokkersdijk	200	193	192	192	192
BE2100323	Kalmthoutse Heide	2200	2081	2183	2183	2183
BE2100424	De Zegge	90	83	86	86	86
BE2200525	Bokrijk en omgeving	800	781	874	**784**	**785**
BE2200626	De Maten	600	591	566	566	566
BE2200727	Mechelse Heide en de Vallei van de Ziepbeek	2350	2266	2344	**2345**	**2344**
BE2500831	IJzervallei	5100	4508	5136	5136	5136
BE2500932	Poldercomplex	9600	9349	9526	9766	9766
BE2501033	Het Zwin	1950	???	1823	1914	1914
BE2301134	Krekengebied	800	764	781	781	781
BE2301235	Durme en de middenloop van de Schelde	5200	7923	4189	4190	4190
BE2301336	Schorren en polders van de Beneden-Schelde	5600	7609	7280	**7085**	**7086**
BE2101437	De Maatjes, Wuustwezelheide en Groot Schietveld	4100	4098	4109	4110	4110
BE2101538	Arendonk, Merksplas, Oud-Turnhout, Ravels en Turnhout (*)	7100	7003	7074	**7076**	**7077**
BE2101639	De Ronde Put	5450	5248	5400	5412	5412

BE2217310	Bocholt, Hechtel-Eksel, Meeuwen-Gruitrode, Neerpelt en Peer (*)	10100	9659	10011	**9863**	**9867**
BE2218311	Militair domein en de vallei van de Zwarte Beek	10150	8864	8741	8889	8889
BE2219312	Het Vijvercomplex van Midden-Limburg	2500	2539	2563	2563	2563
BE2220313	Houthalen-Helchteren, Meeuwen-Gruitrode en Peer (*)	2850	2788	2851	2851	2851
BE2221314	Hamonterheide, Hageven, Buitenheide, Stamprooierbroek en Mariahof (*)	133350	15301	13129	13125	13125
BE2422315	De Dijlevallei	2050	1252	1237	1249	1249
BE2223316	De Demervallei	-----	5670	6457	6457	6457
BE2524317	Kustbroedvogels te Zeebrugge-Heist	-----	-----	-----	498 (2005)	498
Totaal					**98.236**	**98.243**

(*): Voor deze gebieden vermeldt de regelgeving geen naam. Daarom wordt verwezen naar de gemeenten waarbinnen de zones van dit gebied gelegen zijn.

Via de Natura 2000-fiches worden de gebiedsspecifieke gegevens doorgegeven aan de Europese Commissie. De oppervlaktegegevens in de Natura 2000-databank die deze fiches voedt, wijken in beperkte mate (7 ha) af van deze in de recentere GIS-bestanden van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek en deze op het Geoloket van het Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen (AGIV). Deze afwijking kent twee types oorzaken:

1. gebieden BE2500121, BE2200525, BE2200727, BE2301336 en BE2101538: afrondingsverschillen bij de digitalisering van de kaartbijlagen zorgen voor een verschil van + of - 1 ha per gebied, samen goed voor afgerond 3 ha meer in de GIS-bestanden.
2. Gebieden BE2217310 en BE2221314 overlappen in beperkte mate (3,4 ha), zoals blijkt uit onderstaande figuur. Deze overlappingsgebieden op het grondgebied van de gemeente Neerpelt, werden niet meegeteld bij het berekenen van de gebiedsoppervlakte voor de Natura 2000-databank en –fiches. Uit een analyse van de kaartbijlagen bij het Besluit van de Vlaamse Executieve van 17/10/1988 blijkt dat deze gebieden wel degelijk werden aangewezen, zodat de juridische bescherming een feit is. Deze twee overlappingsgebieden werden dan ook onterecht niet opgenomen in de Natura 2000-databank. Om die reden word op basis van het GIS-bestand de berekende oppervlakte van het gebied BE2217310 verhoogd met 4 ha (= 3,4 ha overlappingsgebieden + de vroegere afronding van het gebied).

Overlappingsgebied tussen SBZ-V BE2217310 en BE2221314 : thans niet mee opgenomen in de officiële NATURA 2000 databank

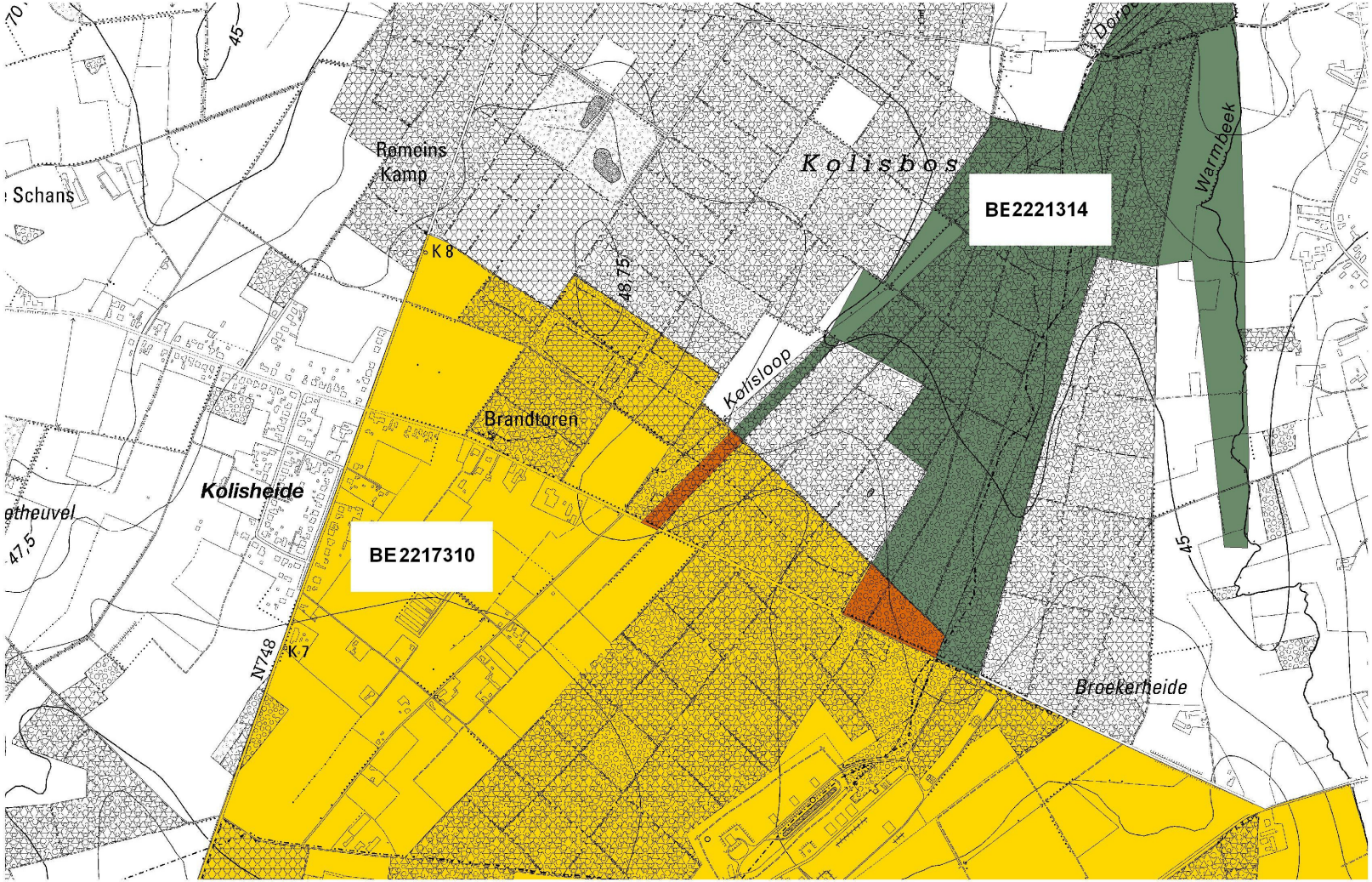

Bronnen voor bijlage 4

van Vessem J. & E. Kuijken, 1986. Overzicht van de voorgestelde speciale beschermingszones in Vlaanderen voor het behoud van de vogelstand. Instituut voor Natuurbehoud, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Hasselt

SBZ-fiches E.U., 1988: fiches waarmee het Vlaamse Gewest de aangewezen vogelrichtlijngebieden in 1988 bij de Europese Commissie heeft aangemeld.

Anselin A., N. Boone, A. Cliquet, K. Decleer, K. Devos, E. Kuijken, P. Meire & T. Ysebaert, 1999. De internationale status van natuurgebieden in Vlaanderen. In: Kuijken E. (red.), 1999. Natuurrapport 1999. Toestand van de natuur in Vlaanderen: cijfers voor het beleid. Mededelingen van het Instituut voor Natuurbehoud 6, Brussel

Natura 2000-fiches E.U., 2001, 2005: nieuwe Natura 2000-fiches in uitvoering van de Habitatrichtlijn, waarmee ook de gebiedsgegevens van de aangewezen vogelrichtlijngebieden aan de Europese Commissie worden overgemaakt

Natura 2000-databank INBO (CNTRYBE.MDB)

GIS voglr200507: GIS-bestand INBO, aangepast aan uitbreiding vogelrichtlijngebieden in juli 2005